

Život
obhajcu
viery
a učiteľa
Cirkvi

František Saleský

POSOL BOŽEJ MÚDROSTI

*František
Saleský*

POSOL BOŽEJ MÚDROSTI

zostavil

Jakub Procházka

kňaz Brnianskej diecézy

Život
obhajcu
viery
a učiteľa
Cirkvi

František Saleský

POSOL BOŽEJ MÚDROSTI

z českého originálu:

*Život sv. Františka Saleského, knížete biskupa ženevského,
zakladatele Řádu navštívení Panny Marie a učitele církevního*

Vydal: © Zachej.sk, 2022

Preklad: © Jana Gregorovičová

Grafika: © Bookwork.sk

Jazyková korektúra: PhDr. Adriana Matol'áková, PhD.

Biblické citáty sú uvedené podľa oficiálneho katolíckeho prekladu
Svätého písma (SSV, 2016).

ISBN: 978-80-8211-554-6

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať
v žiadnej podobe ani žiadnym spôsobom (elektronicky, mechanicky,
fotokópiami ani iným spôsobom) bez súhlasu vlastníka autorských práv.

Rozpamätaj sa, svätá Panna Mária,
že nikdy nebolo počut',
že by bol niekto opustený,
kto sa utiekal pod tvoju ochranu
a teba o pomoc alebo o príhovor žiadal.
Aj ja touto dôverou povzbudený k tebe,
Matka, Panna panien, sa ponáhľam,
k tebe prichádzam, k tebe sa uchyl'ujem,
ja úbohý hriešnik.
Matka večného Slova, nezavrhni moje slová,
ale ma milostivo vypočuj a vyslyš.
Amen.

Úvod

„Život svätých,“ ako píše svätý Ambróz, „je pre ostatných vzorom. Bolo nám dané Písmo, aby sme spoznali Abraháma, Izáka, Jakuba a iných spravodlivých, a aby sme sa na základe čítania o nich vydali takpovediac cestou nevinnosti, ktorú nám ich cnosti ukazujú, a nasledovali ich príklad.“

Okrem životopisov svätých patriarchov, ktoré tu spomenutý svätec uvádza, nachádzame vo Svätom písme Starého zákona informácie o živote svätých prorokov a iných osôb, či už mužov, alebo žien, ktorí vynikajú svätosťou života a vierou v pravého a jediného Boha. Čítaním a rozjímaním o živote týchto svätých sa bohabojní Izraeliti utvrdzovali vo viere a roznecovali v sebe horlivosť za Pána a jeho zákon. Zbožní rodičia povzbudzovali svoje deti, aby vždy mali na zreteli príklady verných Božích ctiteľov a vo svojom živote sa podľa nich riadili. Veľmi horlivo k tomu povzbudzoval zbožný a udatný hrdina Matatiáš svojich synov, známych pod menom synovia Machabejskí. Krátko pred svojou smrťou k nim prehovoril takto: „Bud'te pamätliví skutkov svojich otcov, ktoré vykonali za svojich čias! Potom bude veľká sláva a večné meno vašim údelom.“ (1 Mach 2, 51)

Potom poukázal na niektorých z týchto otcov a pripomenul, ako bol s nimi Boh, ako sa o nich staral, ako ich vytrhol z mnohých nebezpečenstiev, a pokračoval vo svojom napomínaní slovami: „Tak vás pokolenie za pokolením poučuje, že nezhyne nik, kto dúfal v neho.“ (1 Mach 2, 61) Podobné napomínania dávali svojim synom aj iní zbožní otcovia izraelského národa.

Aj v Novom zákone sa okrem života Pána Ježiša Krista nachádzajú stručné životopisy svätých apoštolov, učeníkov a iných verných vyznáčov Kristovej viery. Tieto spisy sa čítavali na stretnutiach prvých

kresťanov na ich povzbudenie a vzdelávanie. K tomuto čítaniu sa neskôr pridalo aj čítanie o skutkoch a utrpení svätých mučeníkov a verných vyznávačov Pána. Veriaci tým boli povzbudzovaní, aby nasledovali krásny príklad týchto svätcov. Popis života a skutkov niektorých svätých a svätíc nám zanechali svätí Atanáz, Bazil, Ambróz, Hieronym a iní. Čítanie a rozjímanie o živote svätých prinášalo po všetky stáročia veľký úžitok. Hriešnici boli povzbudzovaní k pokániu, spravodliví utvrďovaní v cnosti, váhaví a vlašní kresťania rozniecovaní k horlivosti a horliví pobádaní k ešte väčšej zanietenosti.

Jedným z prostriedkov, ktorými Boh priviedol Augustína na pravú cestu, bolo rozjímanie o živote svätého pustovníka Antona. Keď sa jedného dňa pred svojím obrátením rozprával so svojím priateľom Alypiom, prišiel k nemu Poncián, horlivý a zbožný muž. Ten hovoril o živote spomenutého svätého pustovníka a dodal, že pred krátkym časom bol jeden úradník natoľko dojatý čítaním životopisu tohto svätca, že hneď spolu so svojím priateľom začal žiť nový, cnostný život. Toto rozprávanie urobilo na Augustína veľký dojem a do veľkej miery sa pričínilo o jeho obrátenie.

V prvej polovici 14. storočia žil v Siene v Taliansku rozumný a vážny obchodník, ktorý bol spoluobčanmi zvolený za starostu mesta. Jedného dňa na poludnie prišiel domov o niečo skôr ako zvyčajne a keďže obed ešte nebol pripravený, zachvátil ho hnev a vyvádzať po celom dome. Jeho manželka, nábožná a veľmi pokojná pani, sa ho snažila utíšiť a podávala mu životopisy svätých, aby sa zatiaľ zaoberal ich čítaním. Dodala, že sa postará, aby bol obed čoskoro prichystaný. „Nemáš nič vhodnejšie?“ zvolal netrpezlivý manžel, vytrhol manželke knihu z ruky a hodil ju na zem. Ale po chvíli sa predsa len upokojil, zdvihol knihu, začal ju čítať a tak hlboko sa pohrúžil do čítania života svätej kajúcnice Márie Egyptskej, že keď ho volali na obed, prosil, aby ešte trochu počkali, nech knihu dočíta. V tej chvíli sa stal pokojnejším a zbožnejším, konal veľa dobrých skutkov a neskôr sa stal zakladateľom prísneho Rádu jezuitov (*Ordine dei Gesuati*). Bol to blahoslavený Ján Kolumbínský, ktorého pamiatka sa pripomína 31. júla.

V rovnaký deň sa slávi aj pamiatka svätého Ignáca z Loyoly, zakladateľa jezuitov, ktorého obrátenie nastalo podobným spôsobom – rovnako bol vytrhnutý z víru sveta. Tento muž bol už v mladom veku pre svoju udatnosť a statočnosť veliteľom pamplońskiej pevnosti v Španielsku. Keď v roku 1521 túto pevnosť dobýjali nepriateľské vojská, odvážne ju bránil, no bol pri tom nebezpečne zranený a museli ho preniesť do otcovského zámku. Keďže liečenie jeho rany trvalo dlho, poprosil svojho ošetrovateľa, aby mu priniesol nejakú zábavnú knihu, nech si čítaním skráti dlhé chvíle. Ošetrovateľ nemal iné knihy, priniesol mu teda knihu o živote Pána Ježiša a životopisy svätých. Takéto čítanie sa Ignácovi spočiatku nepáčilo. Ale čím viac tieto knihy čítal, tým väčšiu obľubu v nich nachádzal, až nakoniec zanechal svet a jeho slávu.

Svätá Terézia už v útlom veku veľmi rada čítavala životopisy svätých. Čítaním sa v jej srdci roznieťila taká veľká túžba po večnom blahu v nebi, že si už v detskom veku priala, aby mohla pre Ježiša Krista podstúpiť mučenícku smrť.

Čítanie životopisov svätých malo podobné účinky aj na mnoho iných duší. Iste, nie je nutné, aby každý nasledoval príklad života svätých a zanechal všetko svetské, no je vhodné, aby toto čítanie povzbudzovalo čitateľov k napodobňovaniu svätých vo svojom povolaní, a tak Bohu verne slúžiť a svedomito, a starostlivo plniť povinnosti svojho stavu. A k tomu bol naozaj povzbudený nemalý počet veriacich.

Cirkev preto vždy schvaľovala čítanie takýchto kníh a jej horliví sluhovia usilovne povzbudzovali veriaci ľud, aby tieto životopisy čítal a verne nasledoval ich príklad. Svätý František Saleský napomína: „Čítajme o životoch svätých, v ktorých ako v zrkadle môžeme vidieť vyobrazenie kresťanského života; snažme sa ich príklady využiť vo svoj prospech, každý podľa svojho povolania. Lebo hoci mnoho príkladov, ktoré nám svätí dávajú, nemožno vždy nasledovať, obzvlášť tým, ktorí žijú uprostred sveta, predsa ich len možno nasledovať aspoň sčasti – niektoré viac, iné vzdialene. Ak, napríklad, budeme nasledovať príklad svätého pustovníka Pavla v jeho samote, časom sa naučíme vyhýbať sa zbytočnému stretu so svetom. Alebo svätého

Františka z Assisi¹ v jeho veľkej chudobe, budeme trpezlivo znášať svoju chudobu a odopierať si zbytočné veci. Podobným spôsobom možno nasledovať aj iné príklady ako tie, ktoré nám dali Boží svätí a sväté. Niektoré životopisy svätých nám, samozrejme, môžu poskytnúť viac poučenia a viac nás povzbudiť k zbožnému životu ako iné.“

K životopisom, ktoré svätý František Saleský uvádza ako mimoriadne poučné a užitočné, právom patrí aj jeho vlastný život, ktorý poskytuje každému, nech už sa nachádza v akomkoľvek stave a v akýchkoľvek životných pomeroch, spásanosné poučenie, silné povzbudenie a požadovanú útechu. Keďže tento svätec dával vznešený príklad, mal miernu povahu a svojím podmanivým spôsobom dokázal vždy privádzať iných k budovaniu cnosti a pravej zbožnosti, čoskoro sa stal objektom záujmu mnohých životopiscov. Medzi prvými vynikal kňaz z rádu tzv. minimov Ľudovít de la Rivière. V istom roku, keď František pôsobil ako biskup v Annecy, prednášal tento rehoľník pôstne kázne. Mal preto príležitosť častejšie sa stretávať so svätým biskupom a presvedčiť sa o jeho svätom živote a vznešených cnostiach. Keď sa pri svojej poslednej kázni lúčil s poslucháčmi, na konci im povedal: „Dávam vám vášho najdôstojnejšieho biskupa ako vzor všetkých cností. Buďte jeho nasledovníkmi a ctíte si ho ako svätca.“

Z mnohých vtedajších Františkových životopiscov nám podal najdôkladnejší a najpresnejší popis jeho života Karol August Saleský. Bol to syn Františkovho brata Ľudovíta a neskorší nástupca svojho svätého strýka na ženevskom biskupskom stolci. Karol August Saleský sám tvrdí, že bol očitým svedkom svätého Františkovho života. Od roku 1615 do roku 1623 bol totiž na gymnaziálnych štúdiách v Annecy. Po skončení štúdií sa odobral na päť rokov do mesta Lyon, kde študoval teológiu. No potom žil znova v Annecy, a mal preto príležitosť stretávať sa s očitými svedkami príkladného života slávneho ženevského biskupa. Mohol použiť aj Františkove listy a mal voľný prístup k archívu

1 V pôvodnom texte sa spomína svätý František Serafský, resp. Serafinsky, známejší pod menom František z Assisi (pozn. prekl.).

kapituly, biskupského úradu a rodiny Františka Saleského. Mal možnosť nahliadnúť aj do rukopisov a úradných listín uložených v archíve mesta Annecy a tamajšieho Kláštora navštívenia Panny Márie a použiť poznámky o Františkovom živote, ktoré spísal Filip Busat, svätcov dôverný priateľ. Mnoho hodnoverných správ získal aj od svojho otca Ľudovíta a od verného Rolanda, ktorý bol veľa rokov vo Františkovej službe a sprevádzal ho na jeho cestách. Nakoniec sa na mnohé okolnosti svätcovho života vypytoval aj iných domácich a jeho známych, ako aj kanonikov, ktorí boli členmi kapituly za čias Františkovho biskupského pôsobenia a v čase života tohto životopisca ešte žili. Z týchto spisov a hodnoverných správ, ku ktorým sa dostal, veľmi usilovne a svedomitost zostavil Karol August Saleský životopis svätého ženevského biskupa, ktorý vyšiel ako vzácny spis v roku 1634 v Lyone najprv v latinskom jazyku a neskôr aj vo francúzštine.

Dal by Boh, aby čítanie tohto životopisu povzbudilo mnohých ku konaniu cností, o ktorých František učil slovami, príkladom aj svojimi spismi.

Kniha 1

**NARODENIE A PRVÉ ROKY ŽIVOTA SVÄTÉHO FRANTIŠKA.
ŠTÚDIÁ NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V PARÍŽI A V PADOVE,
CESTY PO TALIANSKU A POVOLANIE K DUCHOVNÉMU STAVU
(1567 – 1594)**

V šestnástom storočí, v ktorom sa svätý František narodil, sa Katolícka cirkev nachádzala vo veľmi žalostnom stave. Hoci od svojho založenia prežila mnoho smutných a ťažkých období, predsa len nezakúsila väčšie ťažkosti, ako práve v spomenutom storočí, keď bola zaplavená rozličnými novotami a zhubnými bludmi, ktoré Luther, Kalvín, Zwingli a ďalší kacíri zavádzali a rozširovali, a ktoré boli príčinou toho, že rodiny povstali proti rodinám a národy proti národom. Následkom toho sa v Cirkvi zakrátko rozmohlo porušenie mravov, pred ktorým nebol uchránený žiaden stav. Nevedomosť, roztopašnosť a neviazanosť prenikli až do svätyne, kde boli, ako je ľahké si domyslieť, príčinou veľkého spustošenia.

Francúzsko a niektoré susedné krajiny, napríklad Savojsko a Švajčiarsko, sa nachádzali vo veľmi smutnom a biednom stave. Panovali tu zmätky, rozbroje, páchali sa vraždy, svätokrádeže a rôzne iné bezbožnosti. Všade bolo vidno rozhorené ohne, v ktorých sa pálili kostolné ozdoby, spisy svätých otcov, bohoslužobné a nábožné knihy, kríže, posvätené nádoby, obrazy a ostatky svätých.

Biskupi boli vyhánaní zo svojich sídel, kňazi odvádzaní od oltárov a násilne odlučovani od svojich stád, uvrhovaní do žalárov a trýznení rozličným spôsobom. Oltáre a chrámy boli ničené, posvätné miesta

zneuctievané, starodávne bohoslužby rušené a cirkevné obrady tupe-
né. Ohľad sa nebral ani na božské, ani na ľudské zákony; nikto nepočú-
val duchovné ani svetské vrchnosti. Každý, kto by uvidel tieto hrôzypl-
né výjavy, by musel pochybovať, či v týchto krajinách, v ktorých kedysi
rozkvitalo kresťanské náboženstvo, naďalej prebývajú kresťania. Pri
pohľade na toľké spustošenie a hanobenie všetkého, čo je kresťanské-
mu srdcu sväte a drahé, by sa každý mohol domnievať, že bývalé kres-
ťanské obydlia zaujali najkrutejší nepriatelia Kristovej viery.

Týmito hrôzyplnými udalosťami, ktoré sa vo väčšej či menšej miere
vyskytovali aj v iných krajinách, sa Cirkev otriasala vo svojich najhlb-
ších základoch. No Božia prozreteľnosť, ktorá i moru ukázala jeho me-
dze, dokázala zamedziť ďalšiemu šíreniu tohto zla, a to tým, že vzbudila
značný počet svätých a nadšených mužov, ktorí sa s neobyčajnou horli-
vosťou a neúnavnou vytrvalosťou usilovali o vyhladenie kacírskych blu-
dov a o ohlasovanie katolíckej viery. Okrem toho sa začali praktizovať
predpisy Tridentského snemu, ktoré mali priniesť blaho, a starostlivo
sa odstraňovali nezmysly, ktoré sa časom do Cirkvi dostali. Toho času
medzi horlivými a pre Katolícku cirkev nadšenými mužmi vynikal svä-
tý František Saleský. Rukou Prozreteľnosti sa stal božským nástrojom,
ktorým sa tisíce duší navrátili k svätej Cirkvi alebo sa v pravej katolíckej
viere upevnili, a tým boli uchránené od večnej záhuby. Bol to on, kto ne-
ohrozene odrážal kacírskych bludy a horlivým poučovaním, a príkladným
životom privádzal ľud k pravej viere a zbožnosti.

Svätý František sa narodil 21. augusta 1567 v Savojsku, v Saleskom
zámku. Jeho otec bol gróf František Saleský². Františkova matka po-
chádzala z rodu Sionazov. Obaja rodičia mali vznešený pôvod a ich rody
oplývali hojnosťou pozemských statkov; viac však vynikali cnosťou
a pravou zbožnosťou života. František Saleský bol nadmieru poctivý
šľachtic. Jeho svedomitosť dosahovala takmer až k úzkostlivosti. Ná-

2 Niektorí dejepisci tvrdia, že otec svätého Františka bol slobodným pánom a že
až jeho syn Ľudovít, mladší brat svätého Františka, bol v 17. storočí povýšený
na hodnosť grófa.

boženské povinnosti vykonával vždy príkladne a dôsledne. Uprostred vtedajšej takmer všeobecnej neviazanosti mravov si zachoval priame a neporušené srdce. Horlivosť, s akou sa zasadzoval za katolícku vieru, si zasluhuje o to väčšie uznanie, že práve v krajine, kde gróf Saleský so svojou rodinou žil, malo práve vzniknuté kalvínstvo svoje hlavné sídlo. Gróf predtým slúžil niekoľko rokov pri vojsku rovnako verne a slávne ako mnoho jeho predkov, no neskôr sa vzdal vojenskej služby a vstúpil do manželského stavu, lebo sa chcel vzdialiť od vojenského hluku a požívať slasti rodinného života. Františkova manželka ho pútala mnohými vzácnymi prednosťami svojho ducha a tela, srdečnou zbožnosťou, úplnou čistotou duše, neobyčajnou skromnosťou a zvláštnou náklonnosťou k samote.

Medzi týmito a mnohými inými cnosťami, ktorými boli títo zbožní manželia ozdobení, obzvlášť vynikala láska k blížnemu a štedrosť, s akou prispievali chudobným a núdznym. Zdá sa, že práve hojným udeľovaním almužien pritiahli na seba a svoj dom Božie požehnanie, majúc na pamäti slová Svätého písma: „Zo svojho majetku dávaj almužnu a neodvracaj svoju tvár od žiadneho chudobného, lebo tak sa stane, že ani od teba nebude odvrátená tvár Pánova; keď budeš môcť, buď milosrdný.“ (porov. *Tob 4, 7 – 8*) Preto svojim blížnym poskytovali všemožnú pomoc v rôznych potrebách. Najmä zbožná a súcitná grófkamala vždy nejaký peniaz pre chudobných a útechu pre skormútených.

Hoci celkovo pomáhali chudobným, obzvlášť podporovali katolíkov, ktorých kacíri okradli o majetok a ktorí sa radšej nechali všetkého pozbaviť, než by porušili vernosť Bohu a Katolíckej cirkvi. Keďže Saleský zámok sa nachádzal v susedstve Ženevy a Švajčiarska, kde sa usídlilo Kalvínovo učenie, radi využili mnohé príležitosti na konanie tohto druhu milosrdenstva. Boh im za to udeľoval hojné odmeny. Jednou takouto odmenou hádam bolo i to, že požehnal ich manželský zväzok a dal im syna, o ktorom možno povedať, že bol plodom ich dobročinnosti.

Asi tri hodiny cesty od Saleského zámku leží mesto Annecy (po latinsky Annesium), jedno z najvýznamnejších miest Savojskej ríše. Toto mesto bolo od roku 1533 aj sídlom kniežat'a ženevského biskupa,

kam sa vtedajší knieža biskup presídlil po vyhnaní kalvínskými kacírmi zo Ženevy. Mestu Annecy sa vďaka Františkovi Saleskému dostalo veľkej slávy. Zbožná grófka Saleská sa tam odobrala v prvých mesiacoch tehotenstva, pretože chcela vzdať úctu mladej savojskej vojvodkyni, ktorá Annecy navštívila v sprievode dvoch kardinálov a veľkého množstva vzácných pánov a paní z Francúzska.

Na žiadosť vojvodkyne bolo do tohto mesta prinesené posvätné plátno od Jozefa z Arimatey, do ktorého bolo kedysi zavinuté telo Pána Ježiša a ktoré bolo dovtedy uchovávané v meste Chambéry³. Keď grófka Saleská uvidela túto drahú pamiatku, ktorá bola prejavom Kristovej lásky k ľudskému pokoleniu, roznieťila sa v nej vrúcna zbožnosť a dlhú chvíľu zotrvala v kaplnke, v ktorej bolo posvätné plátno uložené, a pred Božou tvárou si vylievala srdce podobne ako kedysi Anna, Samuelova matka. Tu prelievajúc hojné slzy prosila Boha, aby dieťa, ktoré nosila pod srdcom, prijal ako obeť a ochránil ho od svetských márností.

Boh vyslyšal vrúcne modlitby zbožnej grófky a jej syna obdaril svojím požehnaním a milosťami, vďaka ktorým dosiahol vysoký stupeň kresťanskej dokonalosti a svätosti a získal tak obdiv sveta.

Z Annecy sa grófka Saleská vrátila s pevnou nádejou, že Boh milostivo prijal obeť, ktorú mu skrze svoje dieťa priniesla. Od tej chvíle považovala syna za drahý poklad, ktorý jej Boh zveril a za ktorý raz bude požadovať účet.

Istý čas po svojom návrate grófka porodila chlapca, ktorý sa stal okrasou domu, oslavou Savojska a novým svetlom Katolíckej cirkvi. Izba, v ktorej sa narodil, bola neskôr nazvaná izbou svätého Františka⁴. Gróf Saleský dal syna hneď pokrstiť vo farskom chráme a na radosť účastníkov vystrojil skvostnú hostinu, na ktorú pozval všetkých príbuzných a šľachticov z blízkeho okolia. Tí sa k nemu zišli, aby ho podľa

3 Chambéry, hlavné mesto Savojska. Posvätné plátno bolo neskôr prenesené do Turína, kde sa nachádza doteraz.

4 V prvej polovici 17. storočia, keď savojskí vojvodovia viedli vojny s Francúzskom, bol Saleský zámok na základe nariadenia Ľudovíta XIII. zbúraný.

vtedajšieho zvyku sprevádzali na svätý krst. A chudobným, ktorí sa v jeho zámku schádzali vo veľkom počte od svitania až do noci, udeľoval štedré almužny.

Radosť zbožných rodičov z narodenia dieťaťa však bola čoskoro narušená obavami o jeho život – František bol totiž veľmi slabý. Matka ho starostlivo opatrovala, až sama sebe nedopriala potrebný spánok. Napriek tomu sa zdalo, že jej snaha neprinesie výsledok. Samotní lekári tvrdili, že úbohé dieťa neostane dlho nažive. No Božia prozreteľnosť Františka ochránila a keď mal štyri mesiace, bolo badať, že postupne nadobúda sily. Nebezpečenstvo každým dňom ubúdalo a zakrátko bolo možné pozorovať, že napriek prvotnému zdaniu všetkých František utešene rastie a veľkom nabera silu. Čoskoro sa na ňom javila spanilosť a jemnosť, pre ktoré ho neskôr každý miloval. S jeho príjemným zovňajškom bola spojená aj ušľachtilá povaha – bol tichý, poslušný rodičom aj učiteľom a nechýbala mu hanblivosť potrebná na zachovanie čistoty duše.

Prvé slová, ktoré František vyriekol, keď sa naučil hovoriť, boli: „Boh a moja matka ma majú radi.“ Sú to významné slová, v ktorých sa už ako v zárodku odráža celý neskorší Františkov život.

Na základe týchto Františkových slov jeden z jeho životopiscov uvádza: „Väčšina kresťanských mužov a spisovateľov čerpala z materských prs onen posvätný oheň, ktorý roznecoval ich srdce i ducha. Zdá sa, že zbožnosť a lásku k cnosti nasali už s materským mliekom. A kto by sa tomu čudoval? Ved' už v prvom pohľade, ktorý na nás spočíval, už v prvom hlase, ktorý sa rozliehal v našich ušiach, sa javila láska a akási mocnosť, ktorej neskazená duša nemôže odolať. Slzy svätej Moniky zmyli z Augustínovho čela tie škvrny, ktorými ho svet zohyzdil; týmito slzami bol zmáčaný už vo svojej kolíske. Prísne slová Blanky: „Milý synu, priala by som si, aby si radšej umrel, než aby si svoju dušu poškrvnil nejakým hriechom“, urobili z Ľudovíta IX. korunovaného svätca. Tieto slová počúval skôr, ako bol schopný im porozumieť.“

Blažený ten, komu sa dostalo zbožnej matky, ktorá mu od počiatku vstepovala do srdca lásku k svätému náboženstvu. Takú matku dal

Boh Františkovi. Grófká Saleská bola svojmu synovi prvým učiteľom a vychovávateľom.

Len čo začal hovoriť, učila ho spínať ruky k nebu, nespúšťala z neho oči a s veľkou starostlivosťou odstraňovala všetko, čo by mohlo poškvrniť jeho zrak, sluch alebo jeho čisté srdce. Sama ho vodievala do kostola a vštepovala mu do srdca hlbokú úctu k domu Pána – tak k modlitbe, ako aj k počúvaniu Božieho slova a k rôznym iným nábožným cvičeniam. Nadovšetko mu dávala spasiteľné ponaučenia. Od nej sa František naučil, že všetko dobré pochádza od Boha, ktorý je naším najlepším Otcom a pôvodcom všetkých našich radostí. Toto krásne ponaučenie sa hlboko vrylo do Františkovho útleho srdca.

Keď synček dovŕšil päť rokov života, začala ho matka brávať so sebou do príbytkov biedy a zármutku, ktoré sama tajne navštevovala. Tu sa mal na vlastnej koži presvedčiť, aký veľký počet ľudí sa nachádza v biede a horkosti. Pohľad na ich chudobu a strasti mal Františka povzbudiť k tomu, aby podporoval chudobných a potešoval skormútených. Týmto spôsobom viedla nábožná grófká svojho syna k zbožnosti a dobročinnosti, pričom zakaždým pripojila k spasiteľnému poučeniu i svoj vlastný príklad. Neustávala v modlitbách k Bohu, aby jej prácam ráčil milostivo žehnať.

Nedomnievajme sa, že grófká vychovávala zo syna rozmaznanca; takéto deti bývajú chúlостivé a neskôr sú často po celý zvyšok života otrokmi svojho tela. Vychovanie, ktoré František dostal, bolo rozumnejšie. Obozretná matka ho viedla k tomu, aby si už v útlom veku privykal na zimu, horúcosť, prácu a rozličné námahy. Nabádala ho, aby chodil po horách, skalách a neschodných cestách, zároveň ho učila správať sa opatrne, aby sa vyhol akémukol'vek nebezpečenstvu. Dohliadala, aby nepoznal rozprávky, ktoré myseľ mnohých detí naplnia zbytočnou bážňou a poverčivosťou, na základe ktorej sa potom i v dospelom veku ľakajú každého tieňa.

Aj otec sa veľmi staral o dobrú výchovu svojho syna. Všetmožne sa snažil, aby bol František uchránený od svetskej nákazy a aby sa v ňom vzťahovala láska k všetkému dobrému. Niekedy na to používal prísne

prostriedky do takej miery, že by sa mu to mohlo pokladať za zlé, ak by tým nedosiahol natoľko dobré výsledky. Vzhľadom na túto otcovu prísnosť chceme poukázať na prípad, ktorý zaznamenal Le Rivière, jeden z najstarších Františkových životopiscov. Jedného dňa, keď mal František asi päť rokov, pracoval na zámku tesár. Pri práci si zoblíkel kazajku, ktorú zdobila hodvábná stužka rôznych farieb. František túto stužku spozoroval a tak sa mu zapáčila, že si ju potajomky privlastnil. Tesár si pred svojím odchodom všimol, že sa stužka stratila, a tak sa na ňu začal vypytovať. Keď sa o tom dozvedel gróf Saleský, opýtal sa Františka, či stužku nevzal. František sa k skutku úprimne priznal a preniknutý ľútosťou padol k otcovým nohám a prosil ho o odpustenie. Prelieval pritom slzy tak, až sa všetci prítomní nad ním rozplakali. Otec ho dal za prítomnosti všetkých vyšľahať metlou a dodal, že len preto ho nepotrestal prísnejšie, lebo to bola Františkova prvá krádež a úprimne sa k previneniu priznal.

Táto zbožná a obozretná výchova Františka sa výborne darila a prevýšila všetko očakávanie jeho dobrých rodičov.

Najviac času, ako to u detí zvyčajne býva, trávil František s matkou, ktorej nikdy nedal príčinu na to, aby bola nespokojná, práve naopak – bol jej milou útechou. Ak bola zarmútená či skl'účená, s veľkou srdečnosťou jej hovorieval: „Utekajme sa k Pánu Bohu, on nám iste pomôže.“ A tak, ako bol v útlom veku tešiteľom svojej matky, neskôr sa stal tešiteľom všetkých zarmútených, s ktorými sa stretol.

Už v tomto veku prejavoval vo svojom správaní a v reči podivuhodnú skromnosť a jednoduchosť. Veľmi skoro vynikal zbožnosťou srdca, veľmi rád chodieval do Pánovho chrámu, doma sa vrúčne a zbožne modlil, čo v takom mladom veku nebadat' často. Jeho jedinou a najväčšou radosťou bolo, keď si mohol stavať chrám alebo kaplnku, keď napodobňoval niektoré cirkevné obrady alebo keď s matkou navštevoval chudobných a chorých. Neskôr k nim sám chodieval a prinášal im rôzne potrebné veci, ktoré od matky na tento účel dostal. Niekedy prosieval aj príbuzných, aby mu niečo pre jeho nešťastných zverencov podarovali. Ak aj niečo dostal pre seba, rozdal to chudobným a nezried-